

Juhász Tibor

Nevet szerzel magadnak

– Mi jut eszébe Lyukóvölgyről?

Egyetlen ablak, erős fény vág be. Ég tőle a tarkóm, szikráznak a frissen meszelt falak. Előttem üvegasztal, a felületén ujilyenomatok. Mintha ragyogna a fém hamutartó. Mellette kartondoboz, tele kézzel sodort cigarettával. Arrébb narancssárga öngyújtó.

A telefon pont befér a hamutartó és a kartondoboz közé, a képernyőn még látszik a hangrögzítő ikonja. Hősugárzó zúg.

Az üvegasztal túloldalán Béla. Az elmúlt években rajta kívül senki nem szabadult ki a szegregátumból. Az önkéntes-koordinátor mutatta be nekem néhány héttel ezelőtt.

Amikor megkérdeztem, vállalná-e az interjút, Béla fáradtan bólintott.

– Arrébb üljek? – kérdezem. – Látom, zavarja a fény.

– Nem, nem kell, csak az éjjel sokáig dolgoztam, és nemrég keltem fel. De mindjárt megszokja a szemem.

Megköszöri a torkát. Vetett árnyékomban fészkelődik.

– Na, így lesz a jó – mondja, és rám néz. – Téged nem zavar a szag?

– Milyen szag?

– Hát a mészé.

Cigarettafüst terjeng a szobában.

– Nem érzem.

Ez a ház középső, előszobaként és nappaliként használt helyisége. Tőlem balra kormos ajtószárny, mögötte szűk konyha. Pár nappal ezelőtt kigyulladt a kályha. Béla felesége, Éva oltotta el a tüzet. A család azóta elvitette a fémtestet, kimeszelte a helyiséget és vásárolt néhány használt hősugárzót. A kémény bekötőnyílását tele-töltötték újságpapírral.

Éva összekulcsolt kézzel áll a konyhaajtó előtt.

– Csenedesebben, he! – nyit be. Még a felvétel előtt zárta oda a gyerekeket.

Attól tartott, zavarni fognak bennünket.

Azután elkérte a kabátomat, és bevitte a jobbra eső, harmadik helyiségbe. Ha nem vigyázok, tiszta piszok leszek, magyarázta, mikor visszajött, és óvatosan becsukta maga után a szoba ajtaját, fognak még a falak. Ott nem vezetett körbe, mert nagy a rendetlenség, a szerencsétlenség miatt most mindnyájan együtt alszanak.

Béla kávécsészét nyomorgat. Ujjai fehérek, mintha össze akarná roppantani.

– Mit is kérdeztél az előbb?

– Mi jut eszébe Lyukóvölgyről?

– Ja, igen. Hát a mélyszegénység.

Kortyol.

– És önnek? – fordulok Évához, aki gyöngén behúzza az ajtót.

– Ugyanaz.

– Hány ember él most Lyukóban?

– Kétezer biztos – Béla válaszol. Előre dől, arcába csap a fény. Leteszi a csészét, visszahelyezkedik az árnyékomba. – A közepe a centrumzóna. Gulyakút, biztosan

tudod, hogy így hívják. Régen ott gazdálkodó családok laktak. Aránylag ki van építve az út arrafelé, néhol a villanyt is bekötötték, meg a vizet is már, de ha mégsem, az sem baj, mert közel van a közkút. De akik fenn laknak a hegyen! Télen nagyon nehézkes lejönni a vízért, meg hát a mindennapjaikat nem nagyon tudják úgy élni, hogy akadálymentesen. Azoknak a legrosszabb, akik kilométerekre laknak a buszmegállótól! Kettő vagy három kilométert is gyalogolniuk kell! Aki a hegyen lakik, az ballonban viszi a vizet, de annyit nem tud, amennyi igazából kell. És nem járkaálhat egész nap fel-le. Amit el tud vinni, az elmegy mosásra meg ivásra. És fürdéshez már nem marad elég. Hiába mondják sokan, hogy a közkút folyik magától, a víz ingyen van, mégis büdösek az emberek – nevetnek a konyhában a gyerekek. – Annak kellene tudnia a legjobban, aki nem lyukósi, hogy pénzért adják, igenis, pénzért adják a vizet is.

Éva lenyomja a kilincset. Csörömpölés, székcsikorgás. – Mi a szart mondtam az előbb? – szól a konyhába, majd rám néz. – A természet nagyon szép. De hát a szépségből nem lehet megélni – az üvegasztalhoz lép, elvesz egy cigarettát a kartondobozból. Hunyorog. – Megkínálhatlak?

– Köszönöm, van nekem is – a nadrágzsebembe nyúlok. Eszembe jut, hogy a cigimmal együtt a pénztárcámat is a kabátomban felejtettem.

– A kabátomban hagytam a cigimet – mondom.

– Hagyjad csak, vegyél a miénkből! Az asszony azért kínált meg, mert adni szeretne belőle.

Évára nézek. Nagyokat pislog a fényben.

– Ha sajnálnám, nem kínáltalak volna – mondja. – Nálunk így szokás, a vendéget meg kell vendégelni.

– Köszönöm – jól esik a füst.

– Az emberek bent laknak az erdőben, ahol semmi nincs – veszi át a szót Béla. Éva már a konyhaajtóból figyel. – Mindenért be kell jönni a városba. Meg hát az az igazság, hogy már most a telepen a nyolcvan-kilencven százalék semmirekellő roma származású. És már nem úgy kell elképzelni, hogy vannak olyan városiak, akik kijárnak, aztán megtermelik maguknak szabadidős elfoglaltságból a zöldségfélét, a gyümölcsöket. Régen így volt. De most már szinte csak azok élnek Lyukóban, akik egymástól sem tudnak mit elvenni.

– Önök mikor költöztek oda?

– 2001-ben. Igaz-e, asszony?

Csörömpölés, székcsikorgás. Évára nézek, miközben hamuzok.

– 2001 volt – mondja Éva.

Eltűnik a konyhában, nélküle folytatjuk.

– A Kabar utcában laktunk korábban, a romatelepen.

– Az merre is van?

– Már elbontották. De mi jóval hamarabb eljöttünk onnan, mert bérlők voltunk.

Az önkormányzattal függő viszonyba álltunk. Nem a bontás miatt mentünk Lyukóba, saját házat szerettünk volna magunknak. Egyik napról a másikra utcára lehet kerülni különösebb megindoklás nélkül, ha bérlő vagy. Nehéz sorban nevelkedtem, kilencen voltunk testvérek, elég jól tudom, mi a nincstelenség. Ezért próbáltam meg jobban élni a családdal.

Hamuzok. Kivilágosul, majd elsötétül az arca.

– Például úgy, hogy nem kilenc gyereket vállaltam, mint apám. Hanem csak kettőt. Sajnos vagy nem sajnós, úgy alakult, hogy az a kettő tizennégy unokát hozott össze, akiknek a nagy részét mi neveljük.

Megint kézbe veszi a csészét.

– Mikor a menyem meghalt nyolc éve, akkor kilenc gyereket hagyott maga után, a fiamra. A gyámhatóság úgy döntött, vagy elviszik a gyerekeket, vagy megfelezik őket a nagyszülők. Négy jutott nekünk, négyet vettek magukhoz a fiam anyósáék, a legkisebbet meg elvitte a keresztanyja Angliába. Most jelenleg három tartózkodik gyámhatóságilag nálunk. Viszont van a lányomtól is három, mert ő meg elvált a férjétől, és rossz életet él. Nemhogy fogynánk tehát, hanem növekszünk. Most már attól tartunk, hogy megnősülnek meg férjhez mennek ezek a kicsik is! Alessandra például még csak tizenöt éves, de már van egy nyolc hónapos kislánya, most vannak a védőnőnél. Mindjárt hazaérnek, aztán megnézheted, hogyan élnek a generációk együtt, ebben a kis házban.

– Lyukóban merre laktak?

– A Kishajtás dűlőnél vettünk magunknak ingatlant. Szép gyümölcsös telkek mindenfelé, gondold el, milyen jó volt! Ezt lehetett látni a 2000-es évek elején. Örültünk, hogy odajutottunk. Gazdálkodtunk mi is, csirkéink voltak. Még utat is csináltattunk! Bementem a polgármesterhez olyan szomszédokkal, akik nem romák voltak, mert akkor is jobban adtak már a magyarok szavára, és velük együtt kértem, hogy legalább ezt az egy utat csinálja már meg Lyukóban, ne kelljen a gyerekeknek sárban iskolába menni. És azt mondta nekünk a polgármester, hogy azt meg tudja ígérni, hogy zúzott kavicsot kihozat oda pár teherautóval, csak nekünk kellene szétteríteni. Mondtuk, hogy jól van. Jöttek a teherautók, leszórták a kavicsot, mi meg szétterítettük.

Elnyomom a csikket.

– Szerettünk volna berendezkedni életvitelszerűen, de sajnós nem lehetett már ott megmaradni, amikor kikerültek többen is. Bűnöző alkatú emberek más romatelepekről, amiket felszámoltak. Akkoriban, amikor odakerültünk, az építőiparban dolgoztam, és annyira bíztam az életben meg a kilátásokban, hogy kölcsönt vettem fel, háromszázezer forintot. Abban az időben, gondolhatod, milyen nagy pénz volt az! És akkor felújítottuk a telekházat Lyukóban.

– Ketten, Évával? Vagy segítettek a szomszédok is?

– Nem segített senki. Akkor, amikor ez történt, még nem voltunk beilleszkedve Lyukóba. Betonoztunk, burkoltunk egyedül. Viszont ezek az értékek ma már nem látszódnak meg. Mert aztán azt gondoltuk, hogy mi ezt tovább nem csináljuk így. Amikor nem voltunk otthon, ezek a bomlasztó emberek még a tetőt is szétszedték, bementek az ablakon a fürdőbe, hogy levegyék a csapokat. És történtek olyan dolgok is, amiket most nem szeretnék elmondani! Miután eljöttünk, egy vagy két héttel később kimentünk megnézni, mi van a házunkkal. Akkor láttuk, hogy a falakat is elkezdték széthordani. Kilátsoztak a szobák. Komolyan mondom, sírni lehetett azon az állapoton, ami fogadott bennünket. Olyan gyorsan változott meg minden! Nekünk örültek az ottani lakosok, mikor odakerültünk, mert rövidesen bebizonyítottuk nekik, hogy mi nem olyanok vagyunk. Félték, az igaz, de látták, hogy nekem az az első, hogy rendbe rakom az udvart, mikor munka után hazaérek. És akkor megenyhültek. Roma létünkre befogadtak.

Az arcához emeli a csészét, nagyot nyel.

– Az a közösség, ami kialakult, és aminek mi is a részei voltunk, akkoriban még nagyon jó volt. Úgy mondom inkább, hogy akkoriban még egyáltalán volt közösség. Ma már nincsen. Ma már elképzelhetetlen, hogy beszélgetsz lyukósiként a szomszédoddal. Mindenki elzárkózik. Rosszat feltételez a másíkról, egyébként többségében jogosan. Én ezért jöttem el az asszonnyal! Igaz, a fiam, akinek meghalt a felesége, most is ott él. Gyakran megyünk hozzá, vagyis hozzájuk. Van neki egy élettársa. Dolgoznak. Amit ketten keresnek, elég. De csak nekik, kettőjüknek. Hogy visszavegyék magukhoz a gyerekeket, arra már nem. Fogalmam sincs, mi lesz velük. Mondták a múltkor, hogy azon gondolkodnak, elmennek Kanadába.

– Miért pont Kanadába?

– Ha megkérdezed a lyukósi romákat, akkor a nyolcvan százalékuk azt fogja mondani a jövőre vonatkozó terveik között, hogy Kanadába akar menni. Nem túlzok, havonta mennek kifele Lyukóból az emberek. Családi segítséggel könnyebb, de így sem biztos, hogy kijutnak. Én csak mások elmondásaiból sejtem, hogy olyan vizsgálatok meg ellenőrzések vannak a reptereken, amiken nem egyszerű átjutni. Úgy tudom, hogy a vízummentesség miatt mennek ennyien. Meg a jobb élet reménye miatt. Mert látják, hogy sokaknak már sikerült. De a legtöbben visszajönnek Lyukóba. Nem bírnak megtapadni külföldön. Nekem is van kint két testvérem. Kapják a segítyt és guberálnak. Hívnak mindig, de azt is mondják, hogy csak akkor menjek, ha tényleg kibírom munka nélkül, mert bárhogy is, de szükség van a nyelvtudásra ott az érvényesüléshez. És tudják a testvéreim, hogy én nem fogok guberálni. Attól függetlenül mi is gondolkodunk ezen. Kicsit félnék is, mert hatvannégy éves vagyok, és nem voltam még külföldön.

Vigyázva leteszi a csészét.

– Szóval nekünk már mindegy. A gyerekek jövője a lényeg. Ebből a szempontból lenne jó kimenni. Talán Dzsonikának is jobb lenne ott.

– Mikor szabadul?

– Hát már kint van! Nem mondták az önkéntesek? Pedig a múltkor itt voltak néhányan, segítettek a meszelésben is, és akkor még találkoztak is velem!

Reggel beszéltem a többi önkéntessel. Nem találkoztak Dzsonikával.

– Nem mondták. Most itthon van?

– Alszik – a harmadik helyiségre mutat.

Tizenkétezer forint van a pénztárcámban.

– Mikor szabadult?

– Múlt héten.

Meg az a pár száz forint apró.

– Miért is volt börtönben?

Mintha zseblámpával rávilágítanék. Kihúzza magát, szemébe vág a fény.

– Dzsonika nem rossz ember. Azért került börtönbe, mert verekedett. Megérdemelte a büntetését, de az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy olyan embert vert meg, aki a Vasgyárban fellökdösi az időseket, aztán elveszi tőlük a szatyrot. Csak ezt a bíróság nem mérlegelte. Dzsonika két évet kapott, viszont jó magaviseletért kiengedték egy évvel hamarabb. De azóta a jóisten is igazságot szolgáltatott! Mert akit Dzsonika megvert, már az is bent van. Ugyanúgy verekedés miatt.

Az önkéntes-koordinátortól tudom, Dzsonika nem ezért került rács mögé. A saját barátját futtatta. És mikor a lánynak elege lett az utcai életből, Dzsonika majdnem agyonverte.

Nyílik a bejárati ajtó. Béla felugrik, a belépők felé fordulok.

– Alessandra, csukd be gyorsan, bejön a hideg! Nézd csak, vendégünk van! Íróember!

– Juhász Tibor vagyok – próbálok mosolyogni.

– Alessandra – mutatkozik be. Csecsemőt tart a karjaiban, és csámcsogva rágózik. Feketék a fogai.

– Ő meg a dédunokám, Miranda – veszi át Béla a szót. – Ugye, milyen aranyos? Az irataimat is a pénztárcámban tartom.

– Remélem, neki már jobb élete lesz – Mirandához hajol, megpusztilja. Miranda sírva fakad. – Menjetek be a konyhába, Alessandra, mi most beszélgetünk! Ott vannak bent a többiek!

Alessandra rózsaszín kabátja csillog, mintha csillámporral lenne beszórva. Eltűnnek. Visszaülünk.

– Amíg élek, nincs semmi baj – Béla ismét az árnyékomban húzza meg magát. – De már hatvankét éves vagyok, és minden hétvégén dolgozok. Nem tehetem meg, hogy szabadságra megyek. Szükség van rám. Múltkor azt mondja nekem az asszony, hogy Béla, milyen fáradtnak nézel ki. Hogy néztek ki, amikor évek óta nem volt pihehőnapom!

– Mennyi ideig laktak Lyukóban?

– Tizenöt vagy tizenhat évig, nem emlékszem már pontosan. Az ilyeneket jobban tudja az asszony.

– És mi történt, miután eljöttek onnan?

A harmadik helyiség ajtaját bámulom. A személyi igazolványom, a lakcímkártyám, a bankkártyám.

– Osztottunk-szoroztunk az asszonnyal, és mikor adódott az a lehetőség, hogy be tudjunk jönni a városba, és megvásároljuk ezt a házat itt, a Téglagyár utcában, elkezdtük rendbe hozni a környezetünket. Nem volt könnyű a költözés, mert nem mertük otthon hagyni a pénzt, minden spórolásunkat magunknál hordtuk. Úgy jártam dolgozni, hogy a zsebeimben volt a megtakarításom, mert nem lehetett otthon hagyni a közbiztonság miatt. De nem baj, kibírtam ezt is. Valami mindig hajtott engem. Most például az, hogy egy új konyhaajtó, egy kályha és pár köbméter fa árát össze akarom hozni. Nem lehet egész télen hőszigeteléssel fűteni. Nem állhatok meg. Ez a készletes vitt annak érdekében is, hogy felnőttfejjel kitanuljam a kőművelési szakmát. Huszonöt évvel ezelőtt még gyári darus voltam. De látva az elbocsátásokat, jelentkeztem egy munkaügyi képzésre. Azt mondta nekem az előadó hölgy a munkaügyiben, hogy Béla, ez nagyon nehéz tanfolyam lesz. Kérdezem tőle, most komolyan kétségbe vonja az én tudási képességemet? Játszva megcsináltam. Négyessel végeztem szakmailag, elméletileg meg hármassal. Azóta maszekolok a kőművelési tudásommal.

– Azelőtt hol dolgozott?

– A kemenceépítő leányvállalatnál. Még korábban meg a kohászatban. Tolózárszerelőként kezdtem, aztán üsttolózárszerelő voltam, később hengerész, majd másodhengerész. Nagyon veszélyes és nagyon nehéz munka volt ez. Gondold el,

vonatsíneket gyártottunk! Olyan hengerek közt szaladgáltam, hogy azt még kimondani is nehéz!

Pénz nélkül hazamenni se tudok.

– A tüzes vasakat nekem kellett forgatnom, az egyik vajatból be a másikba, ezeket a vasakat nyújtották meg a hengergépek. Nyomták rá a vizet, ennek következtében olyan gőz volt, hogy nem láttam a sínszálat. Ezért azt találtam ki, hogy mésszel felfestettem az útvonalat, hogy hol és milyen irányban közlekedjek a hengerek között. Volt egy speciális fogó, amit rutinból használtunk, azzal meg kellett fordítani a síneket. Ha nem fogtál rá vele a sínre, hanem nekiütötted véletlenül, akkor a sín úgy elgörbült, mint a giliszta, mert olyan felhevült volt. A DIGÉP-ben is dolgoztam, először híddarusként. Aztán átkerültem a nagyedzőbe. Azért hívták így, mert ágyúövedékcsőveket kellett kiképezni benne. Ott edzettük az anyagot. Kemencébe raktuk be a szálakat, és mikor felizzott az anyag, akkor a darukötöző rárúgta a vasláncot, és a kollégák megkötötték. Én meg egy fülkében ültem bent, és ott voltak a kapcsolók. És mikor kihúztam teljesen a hat méter szálcsövet, akkor azt lassan el kellett vinnem egy huszonnégy méter mély tartályhoz, amiben olaj volt. Ennek rá kellett irányítanom a közepére a csövet, és egy gyors kapcsolási módszerrel beleereszteni az olajba. De úgy kellett megoldani, hogy be ne gyűljön az olaj, mert ha begyűl, akkor az úgy kilő azon a csövön, hogy még a tetőt is szétviszi. Másfél évig bírtam ezt. Volt ugyanis egy olyan eset, hogy anyagfáradás okából elszakadt a lánc. Én meg ezt nem láttam a fülkéből, mert olyan volt a munkahely kialakítása, hogy akadályozta a kilátást, és az ágyúcsövek szétszaladtak. Arra lettem figyelmes, hogy majdnem meghalt az egyik ember az én hibámból! Ezt kiabálták mindenfelé körülöttem, csak innen tudtam, hogy majdnem végzetes szerencsétlenség történt, amiért engem hibáztatnak.

Miranda elcsöndesül.

– Hányban történt ez pontosan?

– Ezt sem tudom pontosan. Azt viszont tudom, hogy 2004-ben raktam le a kőművelési tanfolyamot. Látod? Aki akart, az dolgozott. Nem azt mondom, hogy meggazdagodott mindenki. Voltak társadalmi feszültségek, a romáknak például akkor sem volt jó a helyzete. De én most azokról beszélek, akik úgy általánosságban kisembernek nevezhették magukat. A dolgozókról. Megéltünk a keresetünkéből, pedig akkor már jócskán a rendszerváltás után voltunk. Autóról vagy utazásokról nem is álmodhattunk, de a napi betevőnket előteremtettük. Nehéz volt, és én el tudom képzelni, hogy a legtöbben miért nem boldogultak. Négy általánossal húsz-huszonöt évet dolgoztak a romák a gyárban, elhitették velük, hogy ennyi tanulás is elég lesz az élethez. Aztán a kilencvenes években kijöttek a gyárból, és munka nélkül maradtak. Ők már nem képezték át magukat, mert öregek voltak. Ennek a következményeként úgy élnek meg az emberek a romaságot, hogy a postás a pénzt hozza a házhoz, a család meg nem dolgozik. Így nőnek fel a generációk, ezzel a képpel a saját fajtájukról. Meg valami furcsa tartás is kialakult bennük, hogy ők ezer meg kétezer forintokért nem mennek el dolgozni. Én elmentem ezer forintért is. Azt mondták nekem, hogy hülye vagy. Én meg mondtam, hogy én elmegyek, ti meg nem jöttök, mit érdekel az titeket, hogy én mit csinálok. Ők lyukósiak, én meg itt vagyok. Igazság szerint jó időben kaptam észhez ezzel a kőművességgel. Ennek köszönhető, hogy három éve el tudtunk jönni Lyukóból, és nem kellett még visszamennünk. A gyerekeimről már nem mondhatom

el ugyanezt, a lányom és a fiam is eleresztette a fonalat. Dzsonikával még próbálok beszélgetni. Értelmes gyerek, csak azt mondja, hogy nem látja a jövőt. Én meg erre azt mondom, hogy aki rendelkezik egy késztetéssel, van benne akarat, az meg fogja oldani magának. Ha dolgozni akarsz, akkor mész és dolgozol. Ha nem akarsz, akkor mindegy, akkor sodródsz majd összevissza a világban, mert a lehetőségek megfogására nem leszel képes. Múltkor beszélgetek itt a szomszédal, aztán meséli, hogy váltottak pár szót Dzsonikával. Dzsonika panaszkodott, hogy elege van már abból, hogy egész életében dolgozni látja a nagyapját. Hallottál már ilyet? Annak van elege, aki nem csinált semmit. Az neki a sok, hogy más dolgozik. Látod? Nem tudom átadni egyszerűen a gondolkodásmódomat nekik, és fogalmam sincs, miért nem.

Miranda újra sírni kezd. Lehet, hogy rendőrt kell hívnom.

– Az a baj, hogy a magyarok nem szívesen viszik olyan iskolába a gyerekeiket, ahol romák vannak, a romákat meg nem engedik be olyan iskolába, ahol magyarok vannak. Akkor mit lehet tenni? Én is romák között kezdtem, de aztán látták a tanárok, hogy megvan a tudási képességem, és átraktak a magyarok közé. Egy olyan osztályba ráadásul, ahol én voltam roma egyedül. És ez nekem sokat jelentett. Engem is lecígá-nyoztak, engem is megvertek. Bűdös cigány, rühös cigány, ütöttek a tanárok háta mögött. Férfi létemre nem egyszer sírva mentem haza. De nem foglalkoztam velük. Azt néztem, mit tanulhatok tőlük. Mert tudtam, vagyis hát akkor inkább még csak éreztem, hogy az egyetlen mód, hogy elfogadtassam magam, ha többet tanulok náluk. A padtársam előbb-utóbb elkezdte mismásolni az én dolgaimat. Rájöttek, hogy jobban tudom a feladatokat náluk. Onnantól nem velem, hanem egymással verekedtek, mert nem tudták eldönteni, ki mellett üljek, kinek segítek. Ez amúgy még most is így van, hogy jobban kell csinálnom. Úgy értem, nem válogathatok a munkák közül. Sokkal olcsóbban és sokkal jobban kell dolgoznom, mint a magyaroknak, hogy a családom enni tudjon. Nyolcezer forint négyzetmétere a burkolásnak, én megcsinálom négyezerötszázért. Ha jó életet akarok, el kell fogadnom, hogy nekem ugyanannyiért kétszer annyit kell dolgozni, és én ezt elfogadom. Nyilván valamelyest ez igazságtalanság. De jól esik, megmondom őszintén, nagyon jól esik, amikor hozzák a pénzt a megbízóim. Házhoz hozzák, hat- és hétmilliós autókkal. És akkor kimegy az asszony, mert én nem vagyok itthon, dolgozok, vagy épp nem tudok kimenni, mert mosakszok, és akkor hallom, hogy azt kiabálják a nyílt utcán a megbízóim, hogy szeretjük Bélát, mert nagyon szépen dolgozik!

– A fasznak pofázol annyit, papa!

Béla felkapja a fejét.

Dzsonika félmeztelen, nyújtózkodik a harmadik helyiség küszöbén.

– Mama! Van kávé? – kiáltja.

Alessandra kilép a konyhából, a testéhez szorítja a nyugtalan csecsemőt. Egyre vörösebb.

Dzsonika az asztalhoz megy, elvesz egy cigarettát a kartondobozból. Nem nézek rá. Alessandra követi példáját.

– Öltözz fel – mondja Béla.

Dzsonika átvág a szobán, eltűnik a konyhában.

– Megetetem Mirandát – Alessandra hangja remeg. Lámpát kapcsol a harmadik helyiségben, vetetlen ágyakat látok odabent. Hősugárzókat és ruhákat a földön.

Nincs köztük a kabátom.

- Folytathatjuk? – kérdezem Bélát.
- Lehet még beszélgetni, persze – feleli.
- Ön nem dohányzik?
- Nem, már vagy tíz éve abbahagytam. Az alkoholt is letettem.

Alessandra bezárja az ajtót.

- Mióta nem iszik?
- Huszonnégy éve.

Miranda elhallgat.

- Éva nem szerette, ha iszik?

– Nem arról van szó. Egyszer, karácsony tájékán, vagy két-három napig is ihattam, és kicsit félreverte a szívemet a kimerültség. Kihívtuk az orvost, megvizsgált, mondta, nem kell aggódni. Sőt, azt is mondta, hogy Béla, magának jobb szíve van, mint nekem. Hát, mondom, doktor úr, lehet, hogy jobb a szívem, de attól még félrever. Nevettünk. Az asszony közben elkezdte terjeszteni a barátaim körében, hogy milyen beteg lettem az italtól. Hogy ráment a szívemre. És a haverok nem jöttek többet.

- Nézd már, Béla, mit csinál ez a gyerek! – Éva rémült hangja.

Béla feltépi és bevágja maga mögött a konyhaajtót.

Most bekopoghatnék Alessandrához, magamhoz vehetném a kabátomat.

Béla megjelenik.

- Minden rendben?

Bólint, aztán leül.

Kerüli a tekintetemet. Hallgatunk.

- Papa! – kiáltja Alessandra.

- Igen?

- Hozzál már be egy gyújtót!

Látom Alessandrát az egyik ágyon. A nonfiguratív tetoválást a derekán. Elfordulok.

- Miranda mindjárt elalszik – mondja Béla, amikor visszajön.

Kezembe nyomja a kabátomat.

Az anyagon át ki tudom tapintani a pénztárcámat. A cigisdobozt is. Felállok.

Nem merem ellenőrizni az iratokat és a pénzt.

- Sajnálom, Béla.

- Mit?

A kabátomba bújok.

- Hogy raboltam az idejét.

– Dehogy, szó sincs ilyesmiről! Csak már most nem alkalmas a találkozó. De örülök, hogy elmondhattam azokat a dolgokat, amik az emberben bennmaradnak, mert az asszonnyal sem szoktuk ezt megvitatni, nem érdeklik az ilyen társadalmiságok. A gyerekek meg máshogy gondolkoznak, velük nem lehet ezt megbeszélni ilyen mélységekben. Mondom, ha nevet szerzel magadnak, akkor már nem az a helyzet, hogy roma vagy. Egyre többen ismernek engem úgy, mint egy jó munkásembert. Nekem ez a fontos.

Kezet fogunk.

- Köszönöm az interjút!

Hátat fordítok neki. És megint az ő hangját hallom.

- Itt ne hagyjad a telefonodat!